

ספר מאמרי רשב"י

שבת-עירובין

בו יבואו ליקוט מאמרי רבי שמעון בר יוחאי ע"ה, מש"ס בבלי כסדר המאמרים, עם פירושי רש"י ועוד, מפוסק ומחולק לקטעים, למען ירוץ הקורא בו, כי מלבד מעלת לימוד הזוהר הקדוש אשר בונה בשמים עליותיו עוד יש מעלה עצומה לידבק בדברי אדונינו הרשב"י זיע"א בכל מקום, אשר עליו נאמר: "רבי שמעון דנהיר כל עלמא באורייתא" (זוהר ח"א קנ"ו.) כדי להמשיך נשמתו אצלינו, ולעורר תפילתו לפני אדון כל בעד דורינו השפל הזה למען הקים השכינה מעפרא ולגאלינו ולפדותינו לתשועת עולמים. ובוודאי על ידי כן יתקבלו התפילות ברצון וברחמים, כמו שכתב בספר חסידים (סימן רכ"ד), וז"ל: וכל האומר דבר שמועה מפייהם הם מתפללים עליו שם ומליצים טובה עליו, עכ"ל.

יוצא לאור על ידי "מפעל הזוהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
חודש אדר תשע"ב לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

תוכן העניינים

- ג עוסק בתורה - אם מפסיק לקריאת שמע ותפלה
- ג בעון ביטול תורה
- ד מעשה הרשב"י ור"א בנו שהתחבאו במערה
- ו גאולה בזכות שמירת השבת
- ו כי לא תשכח מפי זרעו
- ח אופן המותר לטלטל מוקצה
- ח כשיש לחוש לכשפים מעבירין על האוכלין

מאמרי רבי שמעון בר יוחאי

שבת

שבת דף יא עמוד א

ואם התחילו אין מפסיקין, מפסיקין לקריאת שמע. הא תנא ליה רישא אין מפסיקין. סיפא אתאן לדברי תורה. דתניא, חברים^[א] שהיו עוסקין בתורה מפסיקין לקריאת שמע ואין מפסיקין לתפלה. אמר רבי יוחנן, לא שנו אלא כגון רבי שמעון בן יוחי וחביריו שתורתן אומנותן, אבל כגון אנו^[ב] מפסיקין לקריאת שמע ולתפלה.

עוסק בתורה - אם מפסיק לקריאת שמע ותפלה

שבת דף לג עמוד ב

כשנכנסו רבותינו לכרם^[א] ביבנה היה שם רבי יהודה ורבי אלעזר ברבי יוסי ורבי שמעון. נשאלה שאלה זו בפניהם, מכה זו^[ב] מפני מה מתחלת בכני מעיים וגומרת בפה. נענה רבי יהודה ברבי אלעאי ראש המדברים בכל מקום^[ג] ואמר, אף על פי שכליות יועצות ולב מבין ולשון מחתך פה גומר^[ד]. נענה רבי אלעזר ברבי יוסי ואמר, מפני שאוכלין בה דברים טמאין. דברים טמאים סלקא דעתך^[ה]. אלא שאוכלין בה דברים שאינן מתוקנים^[ו]. נענה רבי שמעון ואמר, בעון ביטול תורה^[ז]. אמרו לו, נשים יוכיחו^[ח]. שמבטלות את בעליהן. נכרים יוכיחו. שמבטלין את ישראל. תינוקות יוכיחו^[ט]. שמבטלין את אביהן. תינוקות של

בעון ביטול תורה

ביאור המאמרים

הכל יוצא מן הגרון (רש"י).
 ז. וכי עונשה מיתה, דבשלמא לשון הרע עונשה מיתה, דכתיב (תהלים קא) "מִלְשֹׁנִי בִּסְתֵר רָעוּהוּ אוֹתוֹ אֶצְמִית" (רש"י).
 ח. מעושרים, שהטבל במיתה בידי שמים, כדיליף באלו הן הנשרפים (סנהדרין פג, א) (רש"י).
 ט. דענוש נמי מיתה, כדאמרן מקרא נדרש לפני פניו "לְמַעַן יִרְבוּ יְמֵיכֶם", הא אם לא תלמדו יתמעטו (רש"י).
 י. שאינן מצוות על דברי תורה, דכתיב "ולמדתם אותם את בניכם" ולא בנותיכם, ומתות באסכרה. אמר להן, אף הן מבטלות את בעליהן (רש"י).
 יא. שאינן בני לימוד. אמר להן, אף הן בעון

א. חברים העוסקין בתורה מפסיקין תורתן לקריאת שמע, דזמנה דאורייתא "ובשכבך ובקומך", ואין מפסיקין לתפלה (רש"י).
 ב. הואיל ומפסיקין תורתנו לאומנתנו, כל שכן שנפסיק לתפלה (רש"י).
 ג. זה בית המדרש שיושבין שורות שורות ככרם, כך מפורש בירושלמי בברכות (רש"י).
 ד. אסכרה (רש"י).
 ה. במצות המלך, שצוה עליו לדבר תחלה בכל מקום, כדלקמן (רש"י).
 ו. לשון הרע, והוא בא על כך, לפיכך מתחיל במעיים ומסיים בפה, שהלב מבין לספר לשון הרע, ובודה הדברים מלבו (רש"י). פה גומר:

בית רבן יוכיחו^[ב]. התם כדרבי גוריון, דאמר רבי גוריון ואיתימא רב יוסף ברבי שמעיה, בזמן שהצדיקים בדור צדיקים נתפסים על הדור, אין צדיקים בדור תינוקות של בית רבן נתפסים על הדור. אמר רבי יצחק בר זעירי ואמרי לה אמר רבי שמעון בן זורא, מאי קראה "אם לא תדעי לך^[ב] תיפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן" וגו' (שיר השירים א, ח), ואמרינן גדיים הממושכנין על הרועים וכו'.

ואמאי קרו ליה ראש המדברים בכל מקום. דיתבי רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון ויטיב יהודה בן גרים^[ד] גביהו. פתח רבי יהודה ואמר, כמה נאים מעשיהן של אומה זו^[ט], תקנו שווקים^[טז], תקנו גשרים, תקנו מרחצאות. רבי יוסי שתק. נענה רבי שמעון בן יוחאי ואמר, כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן, תקנו שווקין להושיב בהן זונות, מרחצאות לעדן בהן עצמן, גשרים ליטול מהן מכס. הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם^[י], ונשמעו למלכות. אמרו, יהודה שעילה יתעלה^[יח], יוסי ששתק יגלה לציפורי, שמעון שנינה יִהְרֵג. אול הוא ובריה משו בי מדרשא. כל יומא הוה מייתי להו דביתהו ריפתא וכווא דמיא וכרכי. כי תקיף גזירתא, אמר ליה לבריה, נשים דעתן קלה עליהן, דילמא מצערי לה ומגליא לן. אולו משו במערתא. איתרחיש ניסא איברי להו חרובא^[טז] ועינא דמיא. והוו משלחי מנייהו והוו יתבי עד צוארייהו בחלא^[כ], כולי יומא גרסי, בעידן צלווי לבשו מיכסו ומצלו, והדר משלחי מנייהו כי היכי דלא ליבלו. איתבו תריסר שני במערתא. אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא, אמר, מאן לודעיה לבר יוחאי דמית קיסר ובטיל גזרתיה. נפקו, חזו אינשי דקא כרבי^[כא] וזרעי^[כב], אמר, מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה^[כג], כל מקום שנותנין עיניהן מיד נשרף. יצתה בת קול ואמרה להם, להחריב

מעשה
הרשב"י
ור"א בנו
שהתחבאו
במערה

ביאור המאמרים

יח. להיות ראש המדברים (רש"י).
יט. לאכול פירותיו, ועינא דמיא לשתות (רש"י).
ופירש המהרש"א, דאפשר שנקט חרובא, דהיה נס בתוך נס, דאינו טוען פירות עד שבעים שנה מנטיעתו, וכאן טען פירות מיד.
כ. בחול, שהיו פושטין בגדיהם שלא יבלו, ומכסין ערותן בחול (רש"י). וכיאר המהרש"א, דלאו משום שלא יהא לבו רואה את הערוה, דהא מכסי בחול הוו כפירוש רש"י, אלא משום "הכון לקראת אלהיך ישראל" (עמוס ד, יב) כדאמרינן בפרק קמא (שבת י, א).
כא. חורשים (רש"י).
כב. כתב הרש"ש, דאזיל רשב"י לשיטתיה ברפ"ו דברכות דאמר אפשר אדם חורש כו' תורה מה תהא עליה אלא כו'.
כג. דאפשר על ידי נכרים, והקדוש ברוך הוא מחלק מזון וריוח לעושי רצונו (רש"י).

שמבטלים את אביהם להוליכין לחמה ולצונן ולפייסן באגוזים (רש"י).
יב. של בית רבן לא בטלין ולא מבטלין (רש"י).
יג. "אם לא תדעי לך" לשמור מצותי "צאי לך" ובקשי רחמים בזכות "עקבי הצאן" אבות הראשונים שהיו רגלי הצאן וחזוקם, "ורעי" בזכותן "את גדיותיך" תינוקות שלך, שלא יתפשו "על משכנות הרועים" רועי הדור ופרנסיו (רש"י).
יד. בן גר וגירתה היה (רש"י).
טז. רומיים (רש"י). והקשה ב'שפת אמת', הא כתיב "לא תחנם" ודרשינן לא תתן להם חן כדאיתא בע"ז (כ). ותירץ, דגם הוא אמר כן בלשון בתמיהא.
טז. סדר מושב שווקי עיירות וחוצותיהן (רש"י).
יז. לתלמידים או לאביו ואמו, ולא להשמיען למלכות, ונשמעו על ידו למלכות (רש"י).

עולמי יצאתם, חזירו למערכתכם. הדור אזור, איתו תריסר ירחי שתא. אמרי, משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חדש^[כד]. יצתה בת קול ואמרה, צאו ממערכתכם. נפקו, כל היכא דהוה מחי רבי אלעזר הוה מסי רבי שמעון. אמר לו, בני, די לעולם^[כה] אני ואתה. בהדי פניא דמעלי שבתא חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני^[כז] אסא, ורהיט בין השמשות. אמרו ליה, הני למה לך. אמר להו, לכבוד שבת. ותיסגי לך בחד. חד כנגד זכור, וחד כנגד שמור^[כח]. אמר ליה לבריה, חזי כמה חביבין מצות על ישראל, יתיב דעתייהו. שמע רבי פנחס בן יאיר חתניה ונפק לאפיה. עייליה לבי בניה, הוה קא אריך^[כט] ליה לבישריה, חזי דהוה ביה פילי^[ל] בגופיה, הוה קא בכי, וקא נתרו דמעת עיניה וקמצוחא ליה^[לא]. אמר לו, אוי לי שראיתך בכך. אמר לו, אשריך שראיתני בכך, שאילמלא לא ראיתני בכך לא מצאת בי כך. דמעיקרא כי הוה מקשי רבי שמעון בן יוחי קושיא הוה מפרק ליה רבי פנחס בן יאיר תריסר פירוקי, לסוף כי הוה מקשי רבי פנחס בן יאיר קושיא הוה מפרק ליה רבי שמעון בן יוחי עשרין וארבעה פירוקי. אמר, הואיל ואיתרחיש ניסא איזיל אתקין מילתא^[לב]. דכתיב "וַיבֹא יַעֲקֹב שְׁלֹם" (בראשית לג, יח), ואמר רב, שלם בגופו^[לג], שלם בממונו, שלם בתורתו^[לד]. "וַיַּחֲזֵן אֶת פְּנֵי הָעִיר" (בראשית לג, יח) אמר רב, מטבע תיקן להם^[לה]. ושמואל אמר, שווקים תיקן להם. ורבי יוחנן אמר, מרחצאות תיקן להם. אמר, איכא מילתא דבעי לתקוני. אמרו ליה, איכא דוכתא דאית ביה ספק טומאה ואית להו צערא לכהנים לאקופי^[לז]. אמר, איכא איניש דידע דאיתחזק הכא טהרה^[לח]. אמר ליה ההוא סבא, כאן קיציץ בן זכאי^[לז] תורמסי

ביאור המאמרים

כד. שנאמר (ישעיה סו) "וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה וְהָיָה מִדִּי חֲדָשׁ בְּחֻדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבוֹא כָּל בְּשָׂרִי". אף הנדונים בו במשמע, מה שבתות למינוי שלהם, אף חדשים למינוי שלהן, והאי ודאי בפושעי גיהנם משתעי, דכתיב לעיל מיניה "וַיִּצְאוּ וַיָּרְאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים בֵּי", הכי תני לה בסדר עולם (פ"ג) (רש"י).

כה. בעוסקי תורה אני ואתה (רש"י).

כו. חבילות של הרס להריח בשבת. מדאני: כמו "מַעֲדֵנוֹת בְּיָמָה" (איוב לח) (רש"י).

כז. דאע"ג דזכור ושמור בדבור אחד נאמרו כדאמרינן פרק שבועות שנים, מכל מקום הוה תרי מילי, זכור הוא עשה ושמור הוא לא תעשה, כמפורש בדברי הרמב"ן. ומטעם זה דאחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור, נהגו נמי בנר של שבת ליטול ב' נרות, וכמו שבנרות זוכין לבנים חכמים כמ"ש לעיל, ה"נ הדסים

ע"ש בניס צדיקים שנקראו הדסים (מהרש"א).
 כח. מתקן ומחליק (רש"י).
 כט. בקעים סדקים, מחמת החול (רש"י).
 ל. לרבי שמעון, שהדמעות מלוחין ומכאיבין את המכה בתחלתן (רש"י).
 לא. כדרך שעשה יעקב כשניצול מיד עשו (רש"י).
 לב. שנתרפא מצלעתו (רש"י).
 לג. שלא שכח תלמודו מפני טורח הדרך (רש"י).
 לד. דברי חזו וחנייה, ולי נראה, מ"וַיִּגְזַן אֶת חֶלְקֵת הַשָּׂדֶה" לשון תיקון (רש"י).
 לה. שהיה אותו שוק שהספק בו מקום מעבר העיר לרבים, והכהנים לא היו יכולין ליכנס שם מפני טומאה, וצריך להקיף דרך אחר ארוך (רש"י).
 לו. בהאי שוק מימיו, שלא היה בית הקברות גמור ולא ניתן לפנותו (רש"י).
 לז. שתלן ועקרן לאחר גידולן (רש"י).

תרומה^[לח]. עבד איהו נמי הכי^[לט], כל היכא דהוה קשי טהריה, וכל היכא דהוה רפי צייניה. אמר ההוא סבא, טיהר בן יוחי בית הקברות. אמר לו, אילמלי (לא) היית עמנו, ואפילו היית עמנו ולא נמנית עמנו יפה אתה אומר, עכשיו שהיית עמנו^[מ] ונמנית עמנו^[מא] יאמרו זונות מפרכסות זו את זו תלמידי חכמים לא כל שכן. יהב ביה עיניה, ונח נפשית. נפק לשוקא, חזייה ליהודה בן גרים, אמר, עדיין יש לזה בעולם. נתן בו עיניו, ועשהו גל של עצמות^[מב].

שבת דף ק"ח עמוד ב

אמר רב יהודה אמר רב, אלמלי שמרו ישראל שבת ראשונה^[מג] לא שלטה בהן אומה ולשון, שנאמר "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִצְאוּ מִן הָעַם לְלֶקֶט" (שמות טז, כז) וכתוב בתריה "וַיָּבֵא עֲמֶלֶק" (שמות יז, ח). אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים, שנאמר "כִּי כֹה אָמַר ה' לְפָרְסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי וּבָחֲרוּ בְּאֲשֶׁר חִפְצָתִי וּמַחְזִיקִים בְּבְרִיתִי" (ישעיהו נה, ד), וכתוב בתריה^[מד] "וַהֲבִיאוּתִים אֶל הָרַקְדָּשִׁי וְשִׁמְחֹתִים בְּבֵית תַּפְלְתֵי עוֹלְתֵיהֶם וּבְחִיהֶם לְרִצּוֹן עַל מִזְבְּחֵי כִּי בֵיתִי בֵּית תַּפְלָה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים" (שם ז, [מה]).

שבת דף ק"ח עמוד ב

תנו רבנן, כשנכנסו רבותינו לכרם^[מו] ביבנה אמרו, עתידה תורה שתשתכח מישראל, שנאמר "הֲנֵה יָמִים בָּאִים נְאֻם אֲדֹנָי ה' וְהִשְׁלַחְתִּי רָעַב בְּאֶרֶץ לֹא רָעַב לְלֶחֶם וְלֹא צָמָא לְמַיִם כִּי אִם לְשִׁמְעַע אֶת דְּבָרֵי ה'" (עמוס ח, יא), וכתוב "וְנָעוּ מַיִם עַד יָם וּמִצְפּוֹן יַעַד מִזְרַח יִשׁוּטְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה' וְלֹא יִמְצְאוּ" (עמוס ח, יב). 'דבר ה'" זו הלכה^[מז], 'דבר ה'" זה הקץ^[מח], 'דבר ה'" זו נבואה^[מט]. ומאי "יִשׁוּטְטוּ

גאולה
בזכות
שמירת
השבת

כי לא
תשכח מפי
זרעו

ביאור המאמרים

דמפרש דקאי אכל חדא מינייהו הא דכתיב "והביאותים", ולא אכולה פרשתא (שפת אמת). מה. ובירושלמי תענית (ג, ה): א"ר לוי, אילו היו ישראל משמרין שבת אחת כתיקנה מיד היה בן דוד בא, מאי טעמא, "וַיֵּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הוָיָהּ הַיּוֹם כִּי שָׁבַת הַיּוֹם לַה'" וגומר (שמות טז, כה) - חד יום. ואומר "בְּשׁוֹבָה וְנַחַת תִּנְשְׁעוּן" (ישעיהו ל, טו) - בשובה ונייח תתפרקון. **מו.** בכרם: על שם שהיו יושבין שורות שורות ככרם (רש"י). **מז.** כדכתיב (דברים ה) ["להגיד לכם] את דבר ה'", דהיינו תורה (רש"י). **מח.** לא ידענא מהיכא (רש"י). והתוספות כתבו, דכתיב גבי גלות שבעים "לְכָלוֹת דְּבַר ה'" מפי ירמיה (עזרא א). **מט.** כדכתיב (הושע א) "דְּבַר ה' אֲשֶׁר הָיָה אֶל הוֹשֵׁעַ" וגו' (רש"י).

לח. הצריכות לשמרן בטהרה, וגם הוא היה כהן, כדאמרין [בתוספתא דפרה] (פרק ג) אם מה שעשו ידי שכחתי (רש"י). **למ.** היה מקצץ תורמסין ומשליכן שם, ונעשה נס וצף המת במקום שהוא שם, וציינו למקום הקבר, הכי מפרש בפסיקתא דפרשת העומר, ובסדר זרעים ירושלמי (רש"י). **מו.** במעמד (רש"י). **מא.** הסכמת לדעתנו להיות מן המנין (רש"י). **מב.** כמת שנוקב בשרו ונפל מזמן הרבה (רש"י). **מג.** פירש הריטב"א, דאע"ג דשבת ודינין במרה אתפקוד, שבת ראשונה ששמרו היתה שבת ראשונה של מן. **מד.** לכאורה קשה, דהא כתיב התם "וּבְחָרוּ בְּאֲשֶׁר חִפְצָתִי וּמַחְזִיקִים בְּבְרִיתִי" ומשמע דלאחר כל אלו נאמר "וַהֲבִיאוּתִים אֶל הָרַקְדָּשִׁי וְנָעוּ מַיִם עַד יָם וּמִצְפּוֹן יַעַד מִזְרַח יִשׁוּטְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה' וְלֹא יִמְצְאוּ" וצריך לומר,

לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה', אמרו, עתידה אשה שתטול ככר של תרומה ותחזור בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לידע אם טמאה היא ואם טהורה היא, ואין מבין אם טהורה היא ואם טמאה היא. בהדיא כתיב ביה^[1], "מִפְּלֵ הָאֶבֶל אֲשֶׁר יֹאכֵל" (ויקרא יא, לד). אלא לידע אם ראשונה היא ואם שניה היא, ואין מבין. הא נמי מתניתין היא^[2], כדתנן, השרץ שנמצא בתנור, הפת שבתוכו שניה, שהתנור תחילה^[3]. מסתפקא להו^[4] הא דאמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא, ליחזייה האי תנורא כמאן דמלי טומאה^[5] ותיהוי פת ראשונה. אמר ליה, לא אמרינן ליחזייה האי תנורא כמאן דמלי טומאה^[6], דתניא, יכול יהו כל הכלים מוטמאין באויר כלי חרס, תלמוד לומר "פֶּלֶא אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא" (ויקרא יא, לג) "מִפְּלֵ הָאֶבֶל אֲשֶׁר יֹאכֵל" (ויקרא יא, לד), אוכלין מוטמאין באויר כלי חרס^[7]. תניא, רבי שמעון בן יוחי אומר, חס ושלום שתשתכח תורה מישראל, שנאמר "כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ"^[8] (דברים לא, כא), אלא מה אני מקיים "וְשִׁוְטָמוֹ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה' וְלֹא יִמְצְאוּ", שלא ימצאו הלכה ברורה^[9] ומשנה ברורה במקום אחד.

ביאור המאמרים

שניים, אבל כלים לא דהואיל דאין טומאה זו באה אלא מחמת הכלי אשמעינן האי קרא שאין כלי שאינו אב הטומאה מטמא כלי (רש"י).

נו. ד"וענתה השירה הזאת" דכתיב בהאי קרא משמע ליה כל התורה, וכן "כתבו לכם את השירה הזאת" וגו' מוקמינן לה בפרק כ"ג בתורה שצריך לכתוב ס"ת. ומאן דפליג לעיל ואמר דהתורה תשתכח מוקי ליה האי קרא כי לא תשכח וגו' בשירה גופה (מהרש"א).

נח. הלכה ברורה בטעמים שלא יהא בה מחלוקת (רש"י). פירוש, שתהיה ברורה בלי מחלוקת שכולן שווין בה, אלא היא מסופקת בחלוקה שזה אומר בכה וזה אומר בכה. והכי איתא להא מתניתא בריש תוס' עדיות, דתני בה תחלת כל דבר שמאי אומר מקב חלה והלל אמ' מקביים, כלומר תחלת המחלוקת היא זו שנחלקו בה שמאי והלל הקדמונים, ואחר כן נתרבו מחלוקת תלמידיהן ב"ש וב"ה, וזהו "ושוטטו לבקש דבר ד" שבתחלה היתה כל התורה ברורה בלי מחלוקת שאם היה נולד להן ספק היו עומדין על המנין בסנהדרין גדולה וקובעין הלכה ומשם מתפשטת ההלכה בכל ישראל, עד שגברו השמדיות בישראל ולא יכלו לעסוק בתורה כראוי ומתוך כך נתרבו הספקות והמחלוקת בישראל (תוספות ר"ד).

נ. תורה שבכתב הרי כתובה ומונחת, יקראו ויראו (רש"י).

נא. כלומר, והמשניות לא ישתכחו (הריטב"א).

נב. שנטמא מן האויר, כדכתיב "אֶל תֹּכְחוּ" (ויקרא יא, לג), והוא חוזר ומטמא אוכלין שבתוכו מן האויר (רש"י).

נג. פירוש, וישכחו ברייתא זו דבסמוך דמייתנין דלא אמרינן כרב אדא ונמצא שהם בספק (ריטב"א).

נד. כשנפל השרץ באוירו, דהא בלא נגיעה מטמא, והלכך כמאן דמלי טומאה הוא, ותהוי פת ראשונה (רש"י).

נה. לא סלקא דעתך למיהוי כמאן דמלי טומאה, דתניא יכול יהו כל הכלים טמאים מאויר כלי חרס, שאם היה כלי אחר בתוכו שייטמא מחמת השרץ שבאויר החיצון או מחמת שייטמאנו אויר כלי החיצון שהוא טמא (רש"י).

נו. תלמוד לומר "פֶּלֶא אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא" וסמך ליה "מִפְּלֵ הָאֶבֶל אֲשֶׁר יֹאכֵל", אוכלין ומשקין שבתוכו טמאים ולא כלים. שמע מינה תרתי, חדא, דלא אמרינן חזייה כמאן דמלי טומאה, דאם כן אם כלי שטף הוא הפנימי שמיטמא מגבו יהא טמא דהא נגע בטומאה, אלא לא אמרינן חזייה כמאן דמלי טומאה, ואוכלין ומשקין שבחיצון הוא דמטמאי מחמת הכלי שהכלי ראשון והם

שבת דף קנד עמוד ב

תנאי, רבי שמעון בן יוחי אומר, היתה בהמתו טעונה שליף^[נא] של תבואה, מניח ראשו תחתיה ומסלקו לצד אחר^[ב] והוא נופל מאליו.

אופן
המותר
לטלטל
מוקצה

עירובין

עירובין דף סד עמוד ב

אמר מר, ואין מעבירין על האוכלין. אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, לא שנו אלא בדורות הראשונים שאין בנות ישראל פרוצות בכשפים, אבל בדורות האחרונים שבנות ישראל פרוצות בכשפים מעבירין^[א]. תנא, שלימין מעבירין, פתיתין אין מעבירין^[ב]. אמר ליה רב אסי לרב אשי, ואפתיתין לא עבדן^[א], והכתיב "וַתַּחֲלֶלְנָה אֶתִּי אֶל עַמִּי בְּשַׁעֲלֵי שְׁעָרִים וּבְפִתוֹתַי לָחֶם"^[ב] (יחזקאל יג, יט). דשקלי באגרייהו^[א].

כשיש לחוש
לכשפים
מעבירין על
האוכלין

ביאור המאמרים

- נא.** שליף, משוי של תבואה של טבל (והוא מוקצה) (רש"י). ר"ל משאוי של גדישים (מאירי).
- א.** דאע"ג דטלטול מקצת דבר המוקצה כטלטול כולו וכדתנן לעיל בפרק שואל (קנ"א א') עושין כל צרכי המת סכין ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיזו בו אבר, הכא משום הפסד בהמתו ועוד דטלטול מן הצד הוא שאינו מטלטלו ביד אלא בראשו התירו (רשב"א).
- א.** אע"פ שאין מבזין את האוכלין, וכמו שאמרו אין מעבירין על האוכלין, ר"ל לעבוד עליהם ולדרסם, אם נעשית בהם עבירה מותר, והוא שאמרו בסוגיא זו שכל שיש לחוש לכשפים מעבירין עליהם אפילו שלימים, וכל שאין לחוש
- לכך** אפילו פתיתין אסור (בית הבחירה למאירי).
- בב.** אלא נוטלין אותן דליכא למיחש לכשפים (רש"י).
- בג.** כשפים (רש"י).
- בד.** האי קרא בדורות הראשונים כתיב ואז לא היו פרוצים בכשפים, אלא שבאותן נשים שהיו מכשפות מדבר הכתוב ומוכח מיניה דשייך נמי כישוף בפתייתין (מהרש"א).
- בה.** פתיתי לחם לעשות כשפים מדברים אחרים, והכי קאמר נביא, בשביל פיתותי לחם שנותנים לכן בשכרכן חיללתן את שמי בתוך עמי שהייתן עושות בהן כשפים לנביאי הבעל להטעות את עמי (רש"י).